

УДК 655.244.07

С. П. Дідусь

Українська академія друкарства

КРИТЕРІЇ ЧИТАБЕЛЬНОСТІ ТЕКСТІВ ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ

Аналізуються проблеми подачі текстової інформації в електронних виданнях, зокрема, їх шрифтове оформлення. Визначаються деякі критерії сприйняття тексту в електронних виданнях, пропонуються певні рекомендації щодо оформлення текстів електронних видань.

Електронне видання, шрифт, сприйняття тексту, зручність читання

На сучасному етапі розвитку суспільства інформація стала необхідним практично для всіх продуктом. Цінність оперативної, достовірної і максимально повної інформації явно зростає. Це разом із розвитком комп’ютерної техніки і мережевих технологій передачі даних зробило актуальним перетворення існуючих документів (публікацій, видань) на паперових носіях у компактну і зручну форму електронних публікацій, поданих на різних носіях: CD-ROM, DVD, у мережах.

Розвиток програмної бази додрукарських процесів у вигляді текстових редакторів, графічних пакетів і програм верстки забезпечує можливість існування електронної версії видань, що готуються, аж до етапу підготовки форми або передачі заверстаних (пускових) полос (сторінок) при віддалному друці видання. Більше того, випуск багатьох друкованих видань, передусім науково-технічних і навчальних, енциклопедій, словників і т.п., супроводжується поставкою їх електронної версії на CD-ROM. Для зберігання таких видань в електронному вигляді можуть бути використані диски або файлові сервери.

Розвиток комп’ютерної техніки сприяв появи нових видань, які повністю базуються на електронних технологіях. Особливості сприйняття тексту з монітора комп’ютера дещо інші, ніж читання тексту з паперового носія. При перегляді таких видань можна зіткнутися з проблемами подачі інформації. Однією з головних є шрифтове оформлення текстів, оскільки шрифт призначений насамперед для передачі інформації. Для одержання позитивних результатів він повинен бути легким для читання, тобто прочитуватися з мінімальними зусиллями, з переосмисленням символів як об’єктів і процесів. Ці обставини є загальноприйнятими. Набагато складніше визначити критерій — зручність читання [3].

Усвідомлюючи цю проблему можна зауважити, що читання викликає певний дискомфорт. Порівняно з читабельністю текстів електронних видань друкарські шрифти не викликають важкості сприйняття, якіщо вони не споторені навмисно (набагато важче сприймаються рукописи). Коли проаналізувати кількість текстової інформації в електронних виданнях, можна помітити, що текст займає приблизно 60–65% їхнього простору. Спосіб його подачі надзвичайно важливий, проте велике значення має зацікавленість користувача в

шуканій інформації. Він погодиться читати все що завгодно, якщо для цього є стимул, бажання і час. Проте, як правило, переглядаючи сайти хоче бачити потрібну йому текстову інформацію в тому вигляді, в якому її зручно читати. Тому вимоги до оформлення текстів дуже різні.

Якщо характеризувати web-сайти, то їх прийнято ділiti на двi групи. До першої з них можна віднести комерційні сайти, електронні журнали і газети, агентства новин, web-студiї, пошуковi та інформацiйнi портали. Тексти таких сайтiв завжди бiльш структурованi, несуть офiцiйний стиль, мають вiдповiднi шрифтове оформлення [2]. Легкiсть при подачi матерiлу допускається дуже рiдко. Вiдповiдно, i вiдношення користувачiв до них офiцiйне. Якщо ж на таких сайтах трапляються помилки i вiльний стиль подачi матерiалу, то такiй iнформацiї користувачi Інтернету просто перестануть довiряти, а сайти вiдвiдувати. До другої групи вiдносяться розважальнi ресурси, якi допомагають у вирiшеннi рiзних життєвих проблем. Це форуми, персональнi сайти i соцiальнi мережi, стiльове оформлення на яких подiбне до розмов з повсякденного життя та з використанням сленгiв. На цих сайтах можуть зустрiчатися граматичнi помилки i неточностi, але користувачi вiдносяться до цього спокiйно та довiряють цiй iнформацiї.

Разом з тим, слiд зазначити, що в «молодих» користувачiв комп'ютерної технiки читання електронних видань викликає деякi труднопiорiвнянi зi звичайним горганням сторiнок, до якого читачi звикли з дитинства. В електронних виданнях наявнi рiзнi типи навiгaciї (полоси прокручування, гiперпосилання, навiгaciйнi кнопки тощо). Користувачi, як уже зазначалося, часто читають друковане текстове наповнення видання «по дiагоналi», щоб зрозумiти змiст матерiалу. Крiм того, не завжди встигають видiлити детальну iнформацiю. Важливими при сприйняттi iнформацiї є розмiр шрифту та змiст самої iнформацiї, не останню роль вiдiграє i стiльове оформлення тексту.

Ознайомившись з дослiджiннями як вiтчизняних, так i зарубiжних фахiвцiв, можна зауважити що зручнiсть читання текстiв електронних видань забезпечується насамперед розпiзнаванням образiв, символiв i слiв, при читаннi текстiв, набrаних загальнopriйнятими шрифтами, не виникає особливих проблем. Експериментально доведено, що читач не вдивляється в кожну окрему букву, щоб її розрiзнати, а навпаки, очi рухаються стрибкоподiбно, охоплюючи вiсiм або дев'ять знакiв одночасно. Лише незначна частина сiткiвки (червона пляма) володiє такою чутливiстю, яка дозволяє розрiзнати окремi знаки на вiдстанi, зручнiй для читання. При кожнiй фiксацiї положення очей при читаннi тривалiстю вiд 1/4 до 1/3 с, на сiткiвцi вiдбиваються три або чотири букви. Насправдi зупинки руху очей не бувають такими частими, око не зупиняється на кожнiй третiй або четвертiй буквi, читач вдивляється в текст лише тодi, коли зустрiчаються або незнайоме слово, або iноземнi імена, — для правильного прочитання. При читаннi звичайного тексту вiльне вололiння мовою дозволяє рухатися текстом великими стрибками, «перестriбувати» через декiлька букв, не вдивляючись у них. У народi навiть прийнятий такий термiн як «читати по дiагоналi». На наведеному

нижче рисунку зображене отриману експериментальним способом просторову схему фіксації очей на тексті під час читання [7]. Слід зауважити, що людське око фіксує тільки певні символи та букви в тексті під час читання.

DANS, KON OCH JAGPROJEKT

Po jak etter längdvarars kroppsspråk och der synkretiska dansen den sammanställning av olika kulturers dans/handjag-i-ögon färdigheter under hässentörning på olika årtider monterat i salu. Nordiska, afrikanska, syd- och ostasiatiska danskar ger sina respekt honda genomburningar, skräck, skräck och gestaltankanslor och uttryck med hjälp av kroppsspråk det dans.

Den individuella estetiken framträder i kläder, frisyrer och synkretiska lecken, som förlägger långdansens "projekt" — där också den egna rätten i kroppsmusikerna spelar en betydande roll i identitetsprovningen. Låppihallsträning i fyrgeral som offentlig årsjuka där långdansarna spelar upp sina performanser och körjesshövor

Просторова схема фіксації очей на тексті під час читання

Визначивши з проведених досліджень певні критерії сприйняття тексту в електронних виданнях, можна рекомендувати щодо їх текстового наповнення наступне:

не використовувати велику кількість різних за розміром шрифтів. Розмір шрифту — це спосіб розділення тексту, працює як знак, який говорить «тут є важливе» або «тут починається новий розділ» [5]. Не варто використовувати шрифт більше трьох різних розмірів в основному тексті сторінки (заголовок, підзаголовок, зміст). В інших елементах сторінки (навігація, форми) можна застосовувати шрифт різних розмірів;

не застосовувати шрифти маленьких розмірів. Нічо не підвищує зорову напругу так, як надто дрібний шрифт. Ідеально залишати розмір масштабований, тоді користувачі можуть управляти розміром, зручним для них [4];

для основного тексту використовувати рубані шрифти. Різні класи шрифтів мають неоднаковий рівень сприйняття, який залежить від способу відображення тексту (папір, монітор і т.д.). Рубані шрифти (гротескові) простіші, без засічок. Вони мають сучасний вигляд, набагато розбірливіші на екрані монітора, ніж готичні, завдяки своїй простоті легко відображаються при низькій роздільній здатності [1]. За опитуванням респондентів, Verdana вважається кращим шрифтом для основного тексту сторінок. Йому властиві досить великі символи з широкими міжсимвольними інтервалами, що дозволяє легко розпізнавати кожну букву навіть при низькій роздільній здатності вивідного пристрою;

нам'ятати, що шрифти із засічками (сімейства Антиква) постають більш традиційно та скерують погляд користувача електронних видань від букв до букв, роблячи читання рівномірнішим і простішим [6]. Вони добре читаються при великій роздільній здатності вивідного пристрою. Інакше складність букв зменшує їх розбірливість, а зменшена відстань між буквами ще більше погрізує читання.

Підсумовуючи вищесказане, можна констатувати, що кількість постійних відвідувачів сайту залежатиме в основному від подання інформації. Якщо створити дизайн сайту без урахування психологічних критеріїв сприйняття та технічних параметрів відтворення текстової інформації, можна втратити багато відвідувачів, незалежно від того, наскільки якісний матеріал міститиметься на тому чи іншому сайті.

1. Введение в оформление текстов для веб.:<http://www.promoting.ru/articles/44/> 2. Калиновский А. Н. Юзабилити: как сделать сайт удобным / Калиновский А. Н. — Минск: ООО «Новое знание», 2005. 3. Каров П. Шрифтовые технологии. Описание и инструментарий / Каров П. — М.: Мир, 2001. 4. Прайс Д. Текст для Web. Доступность и привлекательность / Д. Прайс, Л. Прайс. — М.: Вильямс, 2003. 5. Чинники читабельности тексту.:<http://www.fffstudio.ru/pro/design/24.html>. 6. Читабельность.:<http://designformasters.info/posts/readability/#sizes>. 7. Eye tracking.: http://en.wikipedia.org/wiki/Eye_tracking.

КРИТЕРИИ ЧИТАЕЛЬНОСТИ ТЕКСТОВ ЭЛЕКТРОННЫХ ИЗДАНИЙ
Анализируются проблемы подачи текстовой информации в электронных изданиях, в частности, их шрифтовое оформление. Определяются некоторые критерии восприятия текста в электронных изданиях, предлагаются определенные рекомендации относительно оформления текстов электронных изданий.

CRITERIA OF READABILITY OF TEXTS OF ELECTRONIC EDITIONS
The problems of serve of text information are analysed in electronic editions, in particular, them type registration. Some criteria of perception of text are determined in electronic editions, certain recommendations are offered in relation to registration of texts of electronic editions.

Стаття надійшла 29.03.10